

Relació del Bisbat de Solsona amb Sant Ramon Nonat

Prescindint de la polèmica que els historiadors han obert sobre la vida de Sant Ramon, la relació del bisbat de Solsona amb el Nonat és abundant. Els llocs més significatius, marcats per la tradició, com Portell, Cardona i el monestir de Sant Ramon de la Segarra, tenen molt a veure amb el bisbat.

Portell no sols està situat dins els límits del bisbat de Solsona, sinó que l'any 1200, any en què va néixer Sant Ramon, el monestir de Solsona era senyor alodial i jurisdiccional del lloc. A més, l'Arxiu Diocesà de Solsona guarda vuit pergamins que parlen de la família de sant Ramon, els Sarraïns "sarracenus", fills d'Arnau de Cardona. A Sant Ramon molts historiadors el coneixen com el Sarraí o Sarroy de Portell. En el testament del fill gran d'Arnau de Cardona, signat a Portell el 1202, Pere Sarraí posa com a marmessors al paborde de Solsona que li diu "el meu senyor" i als canonges del monestir que els anomena "els meus germans". Dóna a la col·legiata tot l'honor que té a Comabella i diu que vol ser enterrat a l'església de Santa Maria de Solsona.

El parentiu del Sant amb els Cardona li ve que el seu pare Arnau de Cardona era, segons la genealogia escrita per Armand de Fluvià, un fill natural del vescomte Guillem. Quan Sant Ramon es troba malalt i mor en el castell, els vescomtes que l'acolliren eren els seus oncles, Ramon Floc IV i Agnès de Torroja, senyora de Solsona.

La relació de Solsona en la creació del monestir de Sant Ramon de la Segarra és ben clara. A l'any 1245, cinc anys després de la mort del Nonat, el paborde de Solsona, Gerrau Calvó, germà de Sant Bernat Calvó, bisbe de Vic, cedeix a Sant Pere Nolasc, fundador de l'Orde de la Mercè, l'ermita de Sant Nicolau de la parròquia de Portell i els terrenys necessaris per la construcció d'un convent mercedari. La decisió de Nolasc fou, sense

cap dubte, la de custodiar-hi el cos del Sant que el poble ja havia començat a venerar-lo. Aquest culte públic, mai no interromput, és aprovat pels bisbes d'Urgell i els pabordes de Solsona que donen llicència per recaptar almoines per promoure i mantenir aquest culte.

Anys més tard, en el Sínode de 8 de gener de 1686, el bisbe de Solsona, Manuel de Alba, demanava que **Sant Ramon fos elegit patró de la diòcesi**. La Sagrada Congregació de Ritus, a l'any 1695, envià un rescripte pel qual declarava al Sant com a patró principal del bisbat de Solsona.

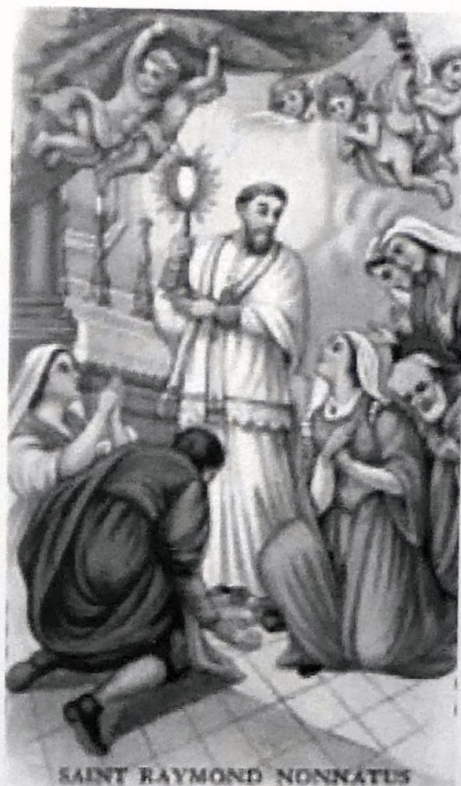
Tres arxivers de Solsona li han dedicat llargs estudis: Mn. Domènec Costa i Bafarull (1749-1806), en la seva obra "Memorias de la ciudad de Solsona y su Iglesia" hi dedica tot l'apèndix XXXII. Mn.

Joan Serra Vilaró (1879-1969), en el seu llibre "Los Señores de Portell, patria de san Ramon Nonat", s'esforça a demostrar la descendència del Sant dels vescomtes de Cardona. El Dr. Antoni Llorens (1905-1988) escriu "Sant Ramon Nonat. Un nou camí que mena al coneixement del Sant", fundant-se en els pergamins que troba a l'Arxiu. Sigui com sigui, barrejant-se llegenda, tradició i història, la devoció a Sant Ramon en el bisbat de Solsona és ben viva. En la majoria de les parròquies del bisbat hi ha un altar o una imatge del Sant i si aneu a Sant Ramon de Portell en la seva festa del 31 d'agost trobareu que la devoció al Sant és ben actual.

*Enric Bartrina
Arxiver del bisbat
de Solsona*

Pergamí de 1200 de St. Ramon

Tant pel present com pel futur es guardi aquesta notícia: Que Arnau de Cardona, Pere Sarraí, Berenguer de Torre, Bertran i Guillem van venir amb el fi de fer una bona concòrdia de pau amb l'església de Solsona

i els seus canonges sobre totes les malifetes, qüestions i controvèrsies que els predits cavallers havien tingut contra la predita Església i els seus homes, fins el dia present. Per tal raó, Arnau de Cardona, Pere Sarraí i els seus germans prometen i asseguruen que ni ells, ni els seus homes, ni els seus ajudants, amb bona fe i sense cap mala intenció, ni per guerra, ni per malifetes que els homes de Solsona fessin al seu honor, ni a les seves coses, l'Església de Solsona no serà perjudicada, ni demandada, al contrari, tots els homes que siguin de la família del Monestir o visquin a expenses seves quedaran exempts i segurs en tot temps, tant

ells com les seves coses. Igualment, estaran salvats i segurs tots els homes que visquin fora de la vila de Solsona sota l'honor de Santa Maria, tant ells com els seus béns, siguin allà on siguin. Però, si els homes de dita vila sortissin al so de guerra, fessin mal o en rebessin, no responen del què pugui passar. Acabada la guerra, els qui van sortir al so de guerra o els altres homes de Santa Maria restaran segurs en tot lloc.

Per aquest conveni i solució del conflicte, aconsellat pel vescomte Guillem, els dits cavallers rebran del Monestir cent cinquanta sous i refaran la fraternitat amb dita església, en presència de Guillem, vescomte de Cardona, Guillem de Belvezer, de Bernat de Fluvià, de Pere preposi de Solsona, de Ramon de Figols, d'Arnau de Sana-huja i de Guillem de Concabella.

Jo Guillem, vescomte de Cardona, prometo que no consistiré que els predits cavallers vinguin contra aquest fet i farà observar el que s'ha promès anteriorment. Els que siguin de la fraternitat de la vila de Solsona estiguin sempre segurs, tal com s'ha

dit més amunt.

Això està escrit a 27 de maig de l'any del Senyor 1.200.

Signatura d'Arnau de Cardona, de Pere Sarraí, de Berenguer de Torre, de Guillem Sarraí, de Bertran Sarraí, nosaltres aprovem això, ho signem amb les nostres pròpies mans i demanem als testimonis que ho signin. Signatura de Guillem, vescomte de Cardona, que promet fer-ho complir, tal com s'ha dit abans. Signatura de Pere de Vilanova, batlle de la sal. Signatura de Bechdur, batlle del senyor Guillem de Cardona. Signatura de Bernat d'Altarriba, de Bernat de Fluvià, de Guillem de Vilamala, de Gerard de Comabella. Són testimonis d'aquest fet.

Berenguer de Vilaseca, levita, que ha escrit això i ha posat aquesta signatura.

Transcripció i traducció de Mn. Enric Bartrina, arxiver

Al costat, posem la transcripció de fragments del poema Lux perpetua, de Remei Molins d'Andreu, presentat als Jocs Florals de Cardona de l'any 1914:

La tradició dels tres tombs a Sant Ramon

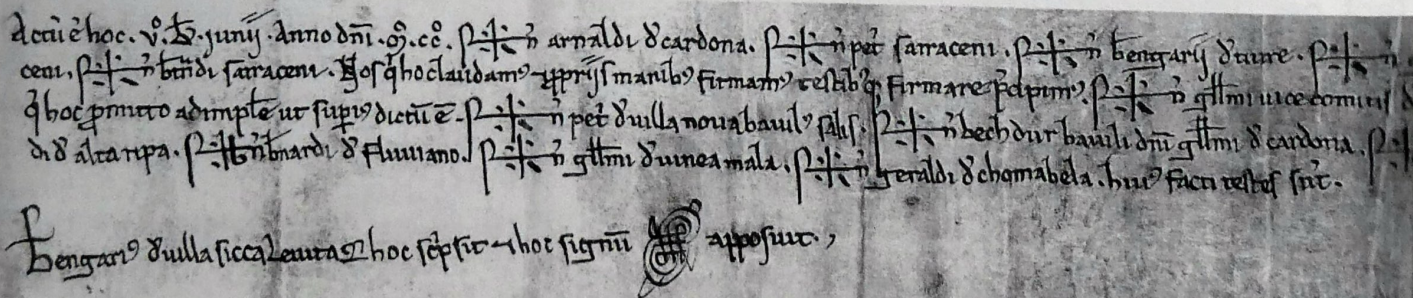
Ja és mort San Ramón Nonat
i és insepult son cadavre...
dins del castell de Cardona
espera terra sagrada.

Si'l volen els de Portell
els Veçcomtes el reclamen
i'ls Mercenaris, un'urna
fan per les despulles santes.

El Rei En Jaume, postrat,
a Déu aixís reclamava:
-Sobirà de Sants i Reis;
a eixa mula, cega i blanca,
encomanem, en nom vostres
el lloc d'una fossa santa.
El lloc, aon se deturi,
Serà tomba del cadavre...

Passen el Pla de Bergús
i la mula s'ha parada,
dona un tom, alça la testa
i segueix l'estrany viatge.
Ja són als camps de Torà
i la mula en sec es para;
dóna des toms, alça el cap
i fuig entre'l vent i l'aigua.

Caminant cap a Portell
la mula atura la marxa;
la maisó de Sant Ramón
bruna i vella d'ovirava,
quan la mula hi és davant
reverencia hi fa extassiada.
De Sant Nicolau l'Hermita
vorera del poble s'alça;
la mula dóna tres toms
dins la capella sagrada
i s'agenolla i cau morta
al remor del vent i l'aigua,
i al ressó corprenedor
dels Cloquers que palpitaven.

Acuè hoc. v. d. junij. Anno dñi. m. cc. p. i. n. arnaldi de cardona. p. i. n. pet saraceni. p. i. n. berengary de aure. p. i. n. ceat. p. i. n. bñdi saraceni. Hos qd hoc claudam. p. i. n. manib. firmam. restib. q. firmare. p. i. n. p. i. n. g. i. m. i. u. c. e. c. o. m. i. t. i. s. q. hoc p. i. n. t. e. o. a. d. i. m. p. t. e. u. r. s. u. p. i. u. s. d. i. c. t. u. e. p. i. n. p. e. t. d. u. l. l. a. n. o. u. a. b. a. u. l. i. p. i. n. p. e. t. d. u. l. l. a. n. o. u. a. b. a. u. l. i. d. n. i. g. i. l. l. i. m. d. c. a. r. d. o. n. a. p. i. n. d. i. d. a. l. t. r. a. t. i. p. a. p. i. n. b. e. r. n. a. r. d. i. d. f. l. u. v. i. a. n. o. p. i. n. g. i. l. l. i. m. d. u. n. e. a. m. a. l. a. p. i. n. g. e. r. a. l. d. i. d. c. o. m. a. b. e. l. l. a. h. u. i. f. a. c. i. t. e. s. t. i. b. s. i. n. t.

Berengari d'ulla sicca leura hoc scriptum hoc signum apposuit.

Fragment de l'escriptura